

Soud: Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí: 07/14/2016
Spisová značka: 22 Cdo 1638/2016
ECLI: ECLI:CZ:NS:2016:22.CDO.1638.2016.1
Typ rozhodnutí: USNESENÍ
Heslo: Přípustnost dovolání
Nezbytná cesta (o. z.)
Dotčené předpisy: § 237 o. s. ř.
§ 1029 odst. 1 a 2 o. z.
Kategorie rozhodnutí: D

22 Cdo 1638/2016

U S N E S E N Í

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Spáčila, CSc., a soudců Mgr. Michala Králíka, Ph.D., a JUDr. Zdeňka Novotného ve věci žalobců: **a) MUDr. J. S., a b) MUDr. J. S.**, obou zastoupených Mgr. Ivetou Čaňkovou, advokátkou se sídlem v Jablonci nad Nisou, Dolní náměstí 679/5, proti žalované **L. P.**, zastoupené JUDr. Petrem Makovcem, advokátem se sídlem v Praze 4 – Nuslích, Na Zámecké 11, o zřízení věcného břemene, vedené u Okresního soudu v Jablonci nad Nisou pod sp. zn. 11 C 30/2003, o dovolání žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 7. 1. 2015, č. j. 35 Co 66/2014-514, takto:

I. Dovolání **se odmítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů dovolacího řízení

O d ů v o d n ě n í :

Okresní soud v Jablonci nad Nisou („soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 17. 10. 2013, č. j. 11 C 30/2003-444, mimo jiné zamítl žalobu na zřízení věcného břemene cesty, spočívajícího v právu jízdy pro každého vlastníka budovy bez č. e. – jiná stavba na pozemku st. parc. č. 117/2 a každého vlastníka budovy bez č. p., bez č. e. – jiná stavba na pozemku st. parc. č. 117/3, zapsaných v katastru nemovitostí na LV č. 118 pro obec P., k. ú. B., ve vlastnictví žalobců, jako oprávněných přes pozemek parc. č. 1358/1, ve vlastnictví žalované, jako povinné z věcného břemene, v rozsahu uvedeném ve výše označených geometrických plánech (výrok II.).

Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci jako soud odvolací k odvolání žalobců rozsudkem ze dne 7. 1. 2015, č. j. 35 Co 66/2014-514, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil ve výroku II. zčásti žalobu zamítajícím.

Proti rozsudku odvolacího soudu podávají žalobci dovolání, jehož přípustnost opírají o § 237 občanského soudního řádu („o. s. ř.“) a uplatňují dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 1 o. s. ř. Obsah rozsudků soudů obou stupňů, obsah dovolání i vyjádření k němu jsou účastníkům známy, a proto na ně dovolací soud pro stručnost odkazuje.

Dovolání není přípustné.

Dovolání je mimořádný opravný prostředek, na který jsou kladeny vyšší požadavky, než na řádné opravné prostředky (odvolání). K jeho projednatelnosti tedy již nestačí, aby dovolatel jen uvedl, jaký právní názor (skutkové námitky jsou nepřípustné) má být podle něj podroben přezkumu; je – v souladu s uplatněním zásady dispoziční i v dovolacím řízení - třeba konkrétně vymezit i důvody přípustnosti dovolání; teprve v případě, že jsou tyto důvody řádně a také správně vymezeny,

otevívá se prostor pro přezkumnou činnost dovolacího soudu. Požadavek, aby dovolatel v dovolání uvedl, v čem spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání, je podle nyní platného znění občanského soudního řádu (podle § 241a odst. 2 o. s. ř.) obligatorní náležitostí dovolání. Může-li být dovolání přípustné jen podle § 237 o. s. ř. (jako v této věci), je dovolatel povinen v dovolání vymezit, které z tam uvedených hledisek považuje za splněné, přičemž k projednání dovolání nepostačuje pouhá citace textu ustanovení § 237 o. s. ř. či jeho části (srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2013, sp. zn. 29 NSČR 55/2013, a ze dne 29. 8. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2488/2013). Srov. ostatně též usnesení Ústavního soudu ze dne 21. 1. 2014, sp. zn. I. ÚS 3524/13, ze dne 12. 2. 2014, sp. zn. IV. ÚS 3982/13, ze dne 17. 4. 2014, sp. zn. III. ÚS 695/14, a ze dne 24. 6. 2014, sp. zn. IV. ÚS 1407/14. Nesplní-li dovolatel tuto povinnost, nezbyvá, než dovolání odmítnout.

V případě, že – jako tomu bylo i v dané věci – není přípustnost dovolání výslovně uvedena, Nejvyšší soud zkoumal, zda se nepodává z obsahu dovolání. Nicméně dovozování otázky přípustnosti z obsahu dovolání má své meze, neboť není možné, aby si dovolací soud sám otázku přípustnosti dovolání vymezil namísto dovolatelů, neboť takovým postupem by porušil zásadu dispoziční a zásadu rovnosti účastníků řízení. Ani po provedeném výkladu nelze přípustnost dovolání dovodit; rozhodnutí je v souladu s judikaturou dovolacího soudu (byť tato judikatura nemohla být dovolatelům v době sepsání dovolání zčásti známa).

Judikaturu týkající se zřízení práva cesty podle občanského zákoníku č. 40/1964 Sb. lze přiměřeně (tam, kde nový zákoník nemá obsahově odlišnou úpravu) použít i při zřizování nezbytné cesty podle nového občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2016, sp. zn. 22 Cdo 4242/2015).

Zásada, že pro rozhodnutí je rozhodující stav v době jeho vyhlášení (§ 154 o. s. ř.), platí i pro rozhodování odvolacího soudu (§ 211 o. s. ř.) a platí i pro právní stav, jestliže konstitutivní rozsudek má za následek vznik, změnu nebo zánik právního vztahu mezi účastníky (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 11. 2008, sp. zn. 30 Cdo 812/2007), pokud zákon výjimečně nestanoví jinak (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2015, sp. zn. 22 Cdo 1450/2015). Proto i v případě, že žaloba na zřízení práva nezbytné cesty byla podána před nabytím účinnosti nového občanského zákoníku č. 89/2012 Sb., musí o ní soud po nabytí účinnosti nového zákoníku (1. 1. 2014) rozhodnout podle tohoto zákoníku (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2014, sp. zn. 22 Cdo 999/2014).

Stejně jako v jiných řízeních o vydání konstitutivního rozhodnutí, ve kterých hmotné právo upravuje podmínky pro vznik, změnu či zrušení práva jen rámcově a dává široký prostor pro úvahu soudu, jsou v hraničních případech dány skutečnosti, umožňující s jistou mírou přesvědčivosti zdůvodnit různá řešení. Rozhodnutí ve věci je tak v zásadě na úvaze soudu, která však musí být řádně odůvodněna a nesmí být zjevně nepřiměřená (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 6. 2010, sp. zn. 22 Cdo 2595/2008, Soubor civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu č. C 8610); dovolací soud by pak úvahy soudů rozhodujících v nalézacím řízení mohl zpochybnit jen v případě, že by byly zjevně nepřiměřené (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2014, sp. zn. 22 Cdo 1344/2012).

Soud zamítne návrh na zřízení práva cesty, jestliže by újma vzniklá zřízením práva nezbytné cesty vlastníkovu pozemku převyšovala újmu vzniklou vlastníkovu stavby odepřením takového práva (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 11. 2012, sp. zn. 22 Cdo 950/2011).

Skutečnost, že přístup zřízený přes cizí pozemek na základě práva odpovídajícího věcnému břemeni by byl pro žalobce pohodlnější, resp. výhodnější, nebo že by se obešel bez stavebních úprav, není významná (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2006, sp. zn. 22 Cdo 38/2005). V

rozsudku ze dne 20. 7. 2005, sp. zn. 22 Cdo 1897/2004, publikovaném v Právních rozhledech č. 21/2005, Nejvyšší soud vyslovil: „Při zřizování nezbytné cesty rozhodnutím soudu je třeba dbát, aby právo vlastníka pozemku bylo omezeno co možno nejméně. Má-li vlastník stavby možnost zřídit přístup ke stavbě jinak, bez omezení vlastníka přilehlého pozemku, nelze právo věcného břemene cesty zřídit“.

V rozsudku ze dne 23. 5. 2011, sp. zn. 22 Cdo 2977/2009, Nejvyšší soud konstatoval: „Pro rozhodnutí o zřízení nezbytné cesty je rozhodné, k jakému účelu stavba, ke které má být cesta zřízena, v době vyhlášení rozsudku (§ 154 odst. 1 o. s. ř.) v souladu se stavebními předpisy slouží. Tím bude určen i rozsah práva cesty, který je třeba v rozhodnutí uvést (např. jakými vozidly a ve kterou dobu lze cestu užívat).

Zřízení nezbytné cesty představuje vážný zásah do práva vlastníka pozemku, a proto je třeba vždy poměřovat výhodu, kterou cesta poskytuje, s újmou, která by vznikla zřízením cesty pro vlastníka zatížené nemovitosti. Soud může zřídit cestu jen v rozsahu zajišťujícím objektivně řádné užívání, byť i nepůjde o užívání komfortní (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2011, sp. zn. 22 Cdo 2977/2009).

Právo nezbytné cesty lze zřídit (povolit) jen v rozsahu nezbytném k řádnému užívání nemovitosti. Podle § 1029 odst. 1 a 2 občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. - o. z. - lze povolit nezbytnou cestu jen v případě, že nemovitost nelze řádně užívat či na ni řádně hospodařit pro nedostatek spojení s veřejnou cestou. V dané věci mají žalobci pěší přístup ke stodole a bývalé mačkárně zajištěn; nebylo zjištěno (ani tvrzeno), že by tyto objekty měly nadále sloužit k bydlení či že by mělo být obnoveno jejich využívání k zemědělské činnosti. Nejde tedy o to, že by tyto objekty nebylo možno vůbec užívat. Na jedné straně tak stojí – nepochybně legitimní - zájem žalobce příjezdu k nim, na straně druhé zájem žalovaných na pokud možno nerušeném užívání jejich pozemku a na ochraně vlastnického práva ve smyslu čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Protože v řízení nebyl prokázán jiný důvod příjezdu než opravy a údržba objektů, není odkaz odvolacího soudu na to, že pro tento účel mohou žalobci užít jiné instituty, méně zatěžující žalovanou stranu, nesprávný (viz podobně rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 6. 2010, sp. zn. 22 Cdo 3903/2008. Tam, kde se stavba dosud nestala součástí pozemku, lze použít § 1021 o. z. o vstupu na sousední pozemek za účelem údržby a obhospodařování sousedního pozemku obdobně (§ 3023 o. z.); podobnou ochranu, výslovně vztaženou k stavbě, poskytuje i § 140 stavebního zákona č. 183/2006 Sb. (viz k tomu blíže Občanský zákoník III. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 176, dále též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 6. 2015, sp. zn. 22 Cdo 5235/2014).

Odvolací soud zatížil řízení vadou, pokud neupozornil účastníky na to, že věc posoudí podle nového občanského zákoníku; tato vada však nemohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a navíc by ji bylo možno uplatnit jen v případě přípustného dovolání (viz § 242 odst. 3/ o. s. ř.). V dané věci šlo o poměření újmy hrozící stranám v případě zřízení či nezřízení cesty; obsah norem (tj. pravidel chování plynoucích ze zákonných ustanovení) dopadajících na posouzení této konkrétní věci, vymezené skutkovými zjištěními, se podle obou zákoníků neliší a dosavadní judikatura je tu použitelná; proto tento postup nemohl mít vliv na úspěch žaloby.

Vzhledem k tomu, že dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., Nejvyšší soud je podle § 243c odst. 1 věty první o. s. ř. odmítl.

Výrok o náhradě nákladů dovolacího řízení se nezdůvodňuje (§ 243f odst. 3 o. s. ř.).

Proti tomuto usnesení není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 14. července 2016

JUDr. Jiří Spáčil, CSc. předseda senátu